

Sadržaj

DEO PRVI

POVREDE GORNJEG EKSTREMITETA 3

GLAVA PRVA POVREDE RAMENOG POJASA 5

Anatomski podaci 5

POVREDE STERNOKLAVIKULARNOG ZGLOBA 7

    Distorzije i luksacije sternoklavikularnog zgloba 7

PRELOMI KLJUČNJACE 8

DISTORZIJA I LUKSACIJA AKROMIOKLAVIKULARNOG ZGLOBA 10

POVREDE LOPATICE 12

    Prelomi tela lopatice 12

    Prelomi vrata lopatice 12

    Prelom zglobne glačice-glenoida 13

    Avulzioni prelomi 13

    Prelom *processus-a coracoideus-a* 13

    Skapulotorakalno odvajanje 13

    Skapularna diskinezija 14

    Sindrom torakalnog izlaza 14

NESTABILNOSTI U RAMENOM ZGLOBU 15

IŠČAŠENJE RAMENA 19

    Prednja luksacija ramena 20

    Zadnja luksacija ramena 26

    Ponavljano iščašenje 28

POVREDE TETIVA ROTATORNOG OMOTAČA RAMENA / SINDROM

SUPRASPINATUSA / SKAPULOHUMERALNI PERIARTRITIS 30

POVREDE TETIVE DUGE GLAVE *M. BICEPS BRACHII* 35

ADHEZIVNI KAPSULITIS, ALGODISTROFIČNO ILI

‘SMRZNUTO RAME’ 38

TRAUMATSKI BURZITIS RAMENA 39

GLAVA DRUGA PRELOMI HUMERUSA 41

PRELOMI PROKSIMALNOG HUMERUSA 41

    Zglobni prelomi glave humerusa 41

    Prelom velike kvrge 42

    Prelom male kvrge 43

    Prelom anatomskog vrata humerusa 43

    Prelomi hirurškog vrata humerusa 44

    Luksacioni prelom glave humerusa 46

Epifizioliza vrata humerusa	47
AVASKULARNA NEKROZA GLAVE HUMERUSA	47
ARTOPLASTIKA ZGLOBA RAMENA	48
PRELOMI STABLA / DIJAFIZE HUMERUSA	50
PRELOMI DONJEG OKRAJKA HUMERUSA	55
Suprakondilični prelomi humerusa	55
Epikondilični prelomi humerusa	58
Transkondilični prelomi humerusa	59
Bikondilični prelomi humerusa	61
Izolovani prelom kondila trohleje humerusa	61
Izolovani prelom kondila kapituluma humerusa	61
KOMPLIKACIJE PRELOMA DIJAFIZE I DONJEG OKRAJKA HUMERUSA	62
Infekcija	62
<i>Myositis ossificans</i>	60
Usporeno zarastanje.....	60
Loše srasli prelomi	62
Nesrastanje - pseudoartroza	63
POVREDE TETIVA I MIŠIĆA NADLAKTICE	63
GLAVA TREĆA POVREDE ZGLOBA LAKTA	65
Anatomske podaci	65
DISFUNKCIJA KAPSULE (TRAUMATSKI SINOVTIS)	65
I LIGAMENATA LAKTA	68
OSTEOHONDRITIS DISEANS	70
EPICONDILYTIS LATERALIS ILI SINDROM TENISKOGLAKTA	70
EPICONDILYTIS MEDIALIS	72
POVREDE LIGAMENATA LAKTA	73
POVREDE ULNARNOG NERVA U LAKTU/	73
SINDROM KUBITALNOG TUNELA	73
IŠČAŠENJE LAKTA	74
IŠČAŠENJE GLAVICE RADIJUSA	76
MYOSITIS OSSIFICANS LAKTA	77
FOLKMANOVA (VOLKMANN) KONTRAKTURA	77
GLAVA ČETVRTA PRELOMI KOSTIJU PODLAKTICE	81
PROKSIMALNI PRELOMI KOSTIJU PODLAKTICE	81
Prelom glavice i vrata radijusa	81
Prelom olekranona	82
Prelom koronoidnog nastavka ulne	84
ARTROPLASTIKA ZGLOBA LAKTA -	84
Interpoziciona artroplastika	84
Resekciona/debridirajuća artroplastika	85
Totalna i parcijalna proteza lakti	85

ARTRODEZA LAKTA	87
BURZITIS OLEKRANONA	87
PRELOMI DIJAFIZA I KOMBINOVANI PRELOMI - LUKSACIJE KOSTIJU PODLAKTICE	88
Izolovani prelom dijafize radijusa	88
Galeacijev prelom	88
Izolovani prelom dijafize ulne	89
Monteđin prelom	89
Prelom dijafize obe kosti podlaktice	90
SINDROM KOMPARTMENTA (ODELJKA) PODLAKTICE	93
PRELOMI DONJEG OKRAJKA KOSTIJU PODLAKTICE	94
Prelom radijusa na tipičnom mestu	94
Prelomi stiloidnog nastavka radijusa	96
Prelom donjeg okrajka ulne	97
Prelom stiloidnog nastavka ulne	97
ARTROPLASTIKA DISTALNOG RADIOULNARNOG ZGLOBA	97
 GLAVA PETA POVREDE ŠAKE	99
Anatomski podaci	99
POVREDE RUČJA ILI <i>CARPUS</i> -a	102
Distorzije, nestabilnosti i dislokacije kostiju <i>carpus</i> -a	102
Dorzalni zalom ili iverasti prelom	104
Prelom čunaste kosti, <i>os naviculare</i>	104
Luksacija mesečaste kosti / <i>os lunatum</i>	108
Prelom mesečaste kosti / <i>os lunatum</i>	109
Aseptična nekroza <i>os lunatum</i> - <i>Morbus Kienböck</i>	110
Prelom trorođe kosti / <i>os triquetrum</i>	111
Prelom graškaste kosti / <i>os pisiforme</i>	111
Prelom velike mnogoroglje kosti / <i>os multangulum maius</i>	112
Prelom male mnogoroglje kosti / <i>os multangulum minus</i>	112
Prelom glavičaste kosti / <i>os capitatum</i>	112
Prelom kukaste kosti / <i>os hamatum</i>	113
ARTROPLASTIKA ZGLOBA ŠAKE ILI RADIOKARPALNA TOTALNA PROTEZA	113
ARTRODEZA RADIOKARPALNOG ZGLOBA	114
DELIMIČNE ILI NEPOTPUNE ARTRODEZE U ZGLOBU ŠAKE (INTERKARPALNE)	115
SINDROMI KOMPRESIJE NERAVA U PODLAKTICI I ŠACI	115
Sindrom pronatora	115
Sindrom karpalnog tunela	116
Sindrom ulnarnog tunela	118
Sindrom radijalnog tunela ili zadnjeg osalnog nerva	118
DEKERVENOVA BOLEST, TENDIOSINOVITIS I TENDINITIS ŠAKE	119

TENDO-VAGINITIS CREPITANS I STENOSANS	119
REFLEKSNA SIMPATIČKA DISTROFIJA (ALGODISTROFIJA ŠAKE)	120
POVREDE METAKARPUSA	129
DISLOKACIJE KARPOMETAKARPALNIH ZGLOBOVA	130
Karpometakarpalna luksacija palca	130
Dislokacije ostalih karpometakarpalnih zglobova	130
PRELOMI DORUČJA ILI METAKARPUSA	131
Prelomi baze I MC kosti	131
Prelomi baza ostalih metakarpalnih kostiju	133
Intraartikularni prelom baze V metakarpalne kosti	133
Prelomi tela /dijafiza MC kostiju	133
Prelomi vrata MC kostiju	134
Prelom vrata V MC kosti	135
Prelom glavice MC kosti	136
POVREDA ULNARNOG KOLATERALNOG LIGAMENTA MF ZGOBA PALCA	136

GLAVA ŠESTA POVREDE PRSTIJU ŠAKE 139

Anatomski podaci	139
POVREDE KOLATERALNIH LIGAMENATA PRSTIJU ŠAKE	139
IŠČAŠENJA METAKARPOFALANGEALNIH ZGLOBOVA	140
IŠČAŠENJA INTERFALANGEALNIH ZGLOBOVA	141
Iščašenja prvog interfalangealnog zgloba	141
Iščašenja drugog interfalangealnog zgloba	142
PRELOMI FALANGI PRSTIJU ŠAKE	142
Prelomi baze prve falange	143
Prelomi tela prve falange	143
Prelomi kondila prve falange	144
Prelomi baze i proksimalni prelomi tela druge falange	144
Prelomi kondila druge falange	144
Prelomi treće falange	145
Čekićasti prst	145
SPECIFIČNOSTI I PRINCIPI FIZIKALNOG LEČENJA I FUNKCIONALNOG OSPOSOBLJAVANJA	145
REPLANTACIJA AMPUTIRANOG SEGMENTA ŠAKE/PRSTIJU	147
ARTROPLASTIKA ZGLOBOVA PRSTIJU	150
Artroplastika karpometakarpalnog zgloba palca	150
Artroplastika metakarpofalangealnih zglobova	150
Artroplastika prvih interfalangealnih zglobova	151
ARTRODEZE ZGLOBOVA PRSTIJU ŠAKE	152
POVREDE TETIVA ŠAKE	152
Anatomski podaci	152
Povrede tetiva mišića fleksora	154
Povrede tetiva mišića ekstenzora	159
Prekid tetiva ekstenzora palca	162

FIZIKALNO LEČENJE I FUNKCIONALNO OSPOSOBLJAVANJE	
POSLE POVREDA TETIVA ŠAKE - OPŠTI PRINCIPI	163
KARPALNI, VOLARNI I DORZALNI GANGLIONI-CISTE ŠAKE I PRSTIJU	164
OTVORENE POVREDE ŠAKE – RANE	164
OPEKOTINE ŠAKE	165

GLAVA SEDMA POVREDE NERAVA GORNJEG EKSTREMITETA 169

POVREDE BRAHIJALNOG PLEKSUSA	171
POVREDE <i>N. AXILLARIS</i> -a	174
POVREDE <i>N. MUSCULOCUTANEUS</i> - a	174
POVREDE <i>N. RADIALIS</i> - a	175
POVREDE <i>N. MEDIANUS</i> - a	177
POVREDE <i>N. ULNARIS</i> - a	180
ZDRUŽENE POVREDE <i>N. MEDIANUS</i> -a i <i>N. ULNARIS</i> -a	182
NEUROMI	183

LITERATURA	185
------------------	-----

DEO DRUGI

POVREDE DONJEG EKSTREMITETA 199

GLAVA PRVA POVREDE KARLICE 201

Anatomski podaci	201
PRELOMI KARLICE	202
Izolovani prelomi karlice	205
Avulzioni prelomi karlice	205
Dijastaza simfize	205
Prelomi karličnog prstena	206
PRELOMI SAKRUMA	208
PRELOMI ACETABULUMA	208

GLAVA DRUGA POVREDE ZGLOBA KUKA 213

Anatomski podaci	213
TRAUMATSKO IŠČAŠENJE KUKA	214
TRANZITNI ILI PROLAZNI SINOVITIS KUKA	217
LEG-KALVE-PERTESOVA BOLEST	217
EPIFIZIOLIZA GLAVE FEMURA	218

BURZITIS KUKA	218
BOLOVI U PREPONI	218
GLAVA TREĆA POVREDE FEMURA I NATKOLENICE	221
PRELOMI GORNJEG OKRAJKA FEMURA	221
Prelomi glave femura	221
Prelomi vrata femura	222
Intertrohanterični prelomi femura	225
KOMPLIKACIJE PRELOMA VRATA BUTNE KOSTI	226
Pseudoartroza (lažni zglob)	226
Aseptična ili avaskularna nekroza glave femura	226
Koksartroza	227
FIZIKALNO LEČENJE I FUNKCIONALNO OSPOSOBLJAVANJE POSLE PRELOMA VRATA BUTNE KOSTI I INTERTROHANTE- RIČNIH PRELOMA (DODATNE NAPOMENE)	229
SUBTROHANTERIČNI PRELOM FEMURA	233
ARTROPLASTIKA - ZAMENA ZGLOBA KUKA	235
Komplikacije koje mogu nastati posle ugrađivanja totalne proteze kuka	239
PRELOM VELIKOG TROHANTERA	241
PRELOM MALOG TROHANTERA	241
PRELOMI DIJAFIZE FEMURA	242
Lečenje preloma dijafize femura kod dece	250
PRELOMI DONJEG OKRAJKA FEMURA	251
Suprakondilični prelomi femura	251
Interkondilični i kondilični prelomi	253
Izolovani kondilični prelomi	253
Traumatska epifizioliza donjeg okrajka femura	254
KOMPLIKACIJE PRELOMA DIJAFIZE I DONJEG OKRAJKA FEMURA	254
Infekcija	254
<i>Myositis ossificans</i> ili okoštavanje dela mišića natkolenice	255
Usporeno zarastanje	255
Loše srastanje preloma ili <i>fractura male sanata</i>	255
Pseudoartroza femura	255
Inficirana pseudoartroza	256
POVREDE MIŠIĆA NATKOLENICE	258
Povrede mišića zadnje lože buta - fleksora potkolenice	258
Povredem <i>quadriceps</i> -a	261
GLAVA ČETVRTA POVREDE KOLENA	265
Anatomski podaci	265
POVREDE MENISKUSA KOLENA	268
POVREDE LIGAMENATA KOLENA	277

Povreda medijalnog kolateralnog ligamenta (<i>LCM</i>)	278
<i>Morbus Stieda - Pellegrini</i>	282
Povreda lateralnog kolateralnog ligamenta (<i>LCL</i>)	283
Povreda prednjeg ukrštenog ligamenta (<i>ACL</i>)	284
Zastarela povreda prednjeg ukrštenog ligamenta	290
Povreda zadnjeg ukrštenog ligamenta (<i>PCL</i>)	292
Zastarela povreda zadnjeg ukrštenog ligamenta	295
STRATEGIJA FUNKCIONALNOG OSPOSOBLJAVANJAPOSLE	
HIRURŠKOG LEČENJA PREKIDA UKRŠTENIH LIGAMENATA	296
IŠČAŠENJE ZGLOBA KOLENA	299
POVREDE KOLENE ČAŠICE - PATELE	301
Nestabilnost patele	301
Sindromi pritiska patele	303
Iščašenje patele	304
Prelomi patele	305
Povrede patelarne tetive	308
Prekid ligamenta patele	308
SINDROMI PREOPTEREĆENJA KOLENA	310
Patelarni tendinitis ili koleno skakača i <i>osteochondritis</i> pripoja ligamenata patele	310
<i>Chondromalatia patele</i>	311
Loša - nefiziološka pozicija patele	312
Dodatnenapomene o povredama i patelarnom bolu	312
SINDROM TRENJA ILIOTIBIJALNOG TRAKTA	314
POVREDE I ZAPALJENJA SLUZNIH KESICA OKO KOLENA	315
BEKEREVA ILI POPLITEALNA CISTA	316
SINOVIJALNA PLIKA	317
TRAUMATSKI SINOVITIS KOLENA	317
POVREDE ZGLOBNE HRSKAVICE	318
OSTEOCHONDRITIS DISSECANS KOLENA	322
GLAVA PETA POVREDE POTKOLENICE	
PRELOMI TIBIJALNOG PLATO	323
ARTROZA KOLENA - GONARTROZA	325
ARTROPLASTIKA ZGLOBA KOLENA	328
KOMPLIKACIJE POSLE STAVLJANJA TOTALNE PROTEZE KOLENA	332
REFLEKSNA SIMPATIČKA DISTROFIJA (<i>RSD</i>) -	
ALGODISTROFIJA KOLENA	334
IŠČAŠENJE GORNJEG TIBIOFIBULARNOG ZGLOBA	336
PRELOMI DIJAFIZA KOSTIJU POTKOLENICE	337
INTRAARTIKULARNI PRELOMI DONJIH OKRAJAKA KOSTIJU	
POTKOLENICE- PILONA	344
PRELOMI MALEOLUSA	345
PRELOMI FIBULE	347

KOMPLIKACIJE PRELOMA POTKOLENICE	348
Edem	348
Sindrom kompartmenta (odeljka)	348
Infekcija	349
Odloženo zarastanje	350
Pseudoartroza	350
Srastanje preloma s dislokacijom	351
Dekubitalne rane	351
PRELOMI ZAMORA	351
SINDROM BOLNE POTKOLENICE	352
TENDINITIS POTKOLENICE I STOPALA	352
GLAVA ŠESTA SKOČNI ZGLOB	353
Anatomski podaci	353
DISTORZIJE - POVREDE LIGAMENATA SKOČNOG ZGLOBA	354
RSD SKOČNOG ZGLOBA	357
IZOLOVANI PREKID DISTALNE TIBIOFIBULARNE SINOSTOZE	358
IŠČAŠENJE SKOČNOG ZGLOBA	358
GLAVA SEDMA POVREDE STOPALA	361
Anatomski podaci	361
PRELOMI I IŠČAŠENJA STOPALA	364
Iščašenja talusa	364
Prelomi talusa	365
Prelomi kalkaneusa	368
Kalkanearno masno jastuče	370
PRELOMI NAVIKULARNE KOSTI	371
IZOLOVANI PRELOM KUBOIDNE KOSTI	372
PRELOMI KUNEIFORMNIH KOSTIJU	372
POVREDE AHILOVE TETIVE	372
Paratenonitis ili tendinitis Ahilove tetive	373
Tendinoza Ahilove tetive	374
Ruptura Ahilove tetive	374
POVREDA <i>M. TIBIALIS POSTERIOR</i> -a	376
ARTROZA SKOČNOG ZGLOBA I STOPALA	377
ARTROPLASTIKA SKOČNOG ZGLOBA	377
LUKSACIJA ŠOPAROVOG ZGLOBA ILI TRANSVERZALNA	
TARZALNA DISLOKACIJA	379
PRELOMI I DISLOKACIJE U LISFRANKOVOM ZGLOBU	379
POVREDE PREDNJEG STOPALA	380
Prelomi metatarzalnih (<i>MT</i>) kostiju	380
Iščašenje metatarzofalangealnih zglobova	382
Prelomi sezamoidnih kostiju	382

PLANTARNI FASCITIS ILI BOL ISPOD PETE	382
RUPTURA PLANTARNE FASCIJE	384
PRELOMI I LUKSACIJE PRSTIJU STOPALA	384
ARTROPLASTIKA ZGLOBA PALCA STOPALA	385
SINDROM TARZALNOG TUNELA	386
FOLKMANOVA ISHEMIČNA KONTRAKTURA STOPALA	386
MORTONOV NEUROM ILI MORTONOVA METATARZALGIJA	387
METATARZALGIJA	387
<i>HALLUX VALGUS</i>	388
KRUT PALAC STOPALA ILI <i>HALLUX RIGIDUS</i>	390
DEFORMACIJE OSTALIH PRSTIJU STOPALA	391

GLAVA OSMA POVREDE NERAVA DONJEG EKSTREMITETA 393

Anatomski podaci	393
POVREDE <i>N.ISCHIADICUS</i> - a	393
POVREDE <i>N. PERONEUS</i> - a	394
TRANSPOZICIJA TETIVE I ARTRODEZA POSLE PARALIZE <i>N.PERONEUS</i> -a	396
POVREDE <i>N.TIBIALIS</i> -a	396
TRANSPOZICIJA TETIVA POSLE POVREDE <i>N.TIBIALIS</i> -a	397
POVREDA <i>N.FEMORALIS</i> - a	397

GLAVA DEVETA HOD I DEVIJACIJE PRI HODU 399

GLAVA DESETA KINEZITERAPIJA POSEBNIM METODAMA 403

PROPRIOCEPCIJA I VEŽBE PROPRIOCEPTIVNE NEUROMUSKULARNE FACILITACIJE (<i>PNF</i>)	403
VEŽBE S VELIKOM ILI 'ŠVAJCARSKOM' LOPTOM	406
PLIOMETRIČNE VEŽBE	408
VEŽBE OTVORENOG I ZATVORENOG KINETIČKOG LANCA	409
IZOKINETIČKO TESTIRANJE I IZOKINETIČKE VEŽBE	410
MIŠELOVE VEŽBE	412

LITERATURA	416
-------------------------	-----

INDEX POJMOVA	429
----------------------------	-----